

Zpravodajská četa polní baterie.

I. Význam zpravodajské služby dělostřeleckých útvarů.

Moderní palebné zbraně dosáhly ke konci světové války mohutného účinku. Poměrně malý hlouček obsluhy zničil by jimi veliké zástupy nepřátelských bojovníků, kdyby nehledali svou záchranu rozčleněním a ukrytím se v terénu. Tento účinek zbraní umožnil vyjmouti z řad množství bojovníků a postavit je k strojům, kterými mohou ničiti nepřitele daleko účinněji.

Všechny státy poznaly, že zvýšenou činností moderních palebných zbraní je možno nahraditi velký počet lehce zranitelných bojovníků. Proto vynaloží mnoho důmyslu na to, aby hustotu a mohutnost palby svých zbraní zvýšily co nejvíce. Můžeme tedy s jistotou očekávati, že se v budoucí válce potkají vojska s palebnými zbraněmi ještě mnohem účinnějšími, než byly ty, s nimiž byla skončena světová válka.

Člověk, který se zdokonalenou zbraní ovládne prostor mnohokrát rozlehlejší než dříve, dokud bojoval v řadách a hustých řetězích, nabývá ovšem pro vedení války mnohonásobného významu. Bojový prvek člověk-stroj však nelze nahraditi tak snadno, jako bojový prvek člověk-bodák, nebo člověk-puška. Moderní zbraně nutí tedy jak útočníka, tak i obránce vyhledávati velmi pečlivě místa, odkud by jejich hodnotný bojovník, skrytý zrakům nepřitele, mohl plně uplatniti mohutný účinek své zbraně.

Bojiště se tak proměňuje v řídkou, téměř neviditelnou síť důmyslně rozmístěných, velmi účinných palebných prvků.

A tak úměrně s činností zbraní nabývá významu také terén, který skrývá pohyby a rozmístění bojových prostředků. S jeho významem nabývá důležitosti také umění jednak vyhledati pro pohyby a rozmístění bojových prostředků vhodný terén, t. j. služba průzkumná, jednak zkoumati terén a odhaliti v něm skryté bojové prostředky bojovníka, t. j. služba pozorovací, která se však neobejde bez služby spojovací.

Dělostřelectvo je nyní královnou palby. Jeho palba je nejnebezpečnější a tedy také nejobávanější palbou, neboť pronásleduje nepřátelského bojovníka do vzdálenosti mnoha kilometrů všude, i v zákopu a v pevném krytu, ať střelou tříštivou, ať smrtícím plynem.

Protivníci se budou proto snažiti co nejdříve vyslíditi a umlčeti především soupeřovo dělostřelectvo. Kterému se to podaří dříve, ten dodá svým bojovým jednotkám více sebevědomí, jistoty a odhodlanosti k boji. Proto my, dělostřelci, musíme si dvojnásob uvědomiti důležitost znalostí hodnocení terénu a důležitost služby průzkumné, pozorovací a spojovací, jež jsou složkami dělostřelecké zpravodajské služby.

II. Náčrt vývoje zpravodajské služby baterie za války.

Před světovou válkou se dělil výcvik mužstva baterie asi u všech velkých států evropských na dvě základní skupiny: obsluhu děl a jízdní. Nebylo ani zvláštní samostatné skupiny spojovací, ani početnější skupiny pozorovací.

Zvláštní skupiny spojovací nebylo třeba. Mužstva obsluhy děl bylo hojně, úroveň jeho vysoká, práce při děle jednoduchá, služební doba tříletá. Zbylo tedy mnoho volného času, jehož mohlo býti a také bylo využito k výcviku téměř veškeré obsluhy ve službě spojovací.

Zvláštní početnější pozorovací skupina zdála se postradatelnou asi proto, poněvadž závěrečná cvičení pro krátkou dobu trvání, zvláště však asi pro dostatek pozorovaných cílů, t. j. hustých řetězů protivníkovy pěchoty, nenabádala nikterak k zvýšení počtu pozorovatelů, nýbrž spíše naopak utvrzovala dělostřelce v domněnku, že budou viděti na bojišti vždy nadbytek vděčných cílů. A dělostřelectvo také skutečně mělo při zahájení nepřítelství a v prvních letech války bohatou zeň.

Účinek kulometné a dělové palby zahnal však bojující pěchotu do zákopů. Pozorovací služba se stala nesnadnější a úmornější. Po skrytých cílech bylo třeba neúnavně pátrati, cílový prostor zkoumati s různých míst a trvale dnem i nocí pozorovati. Nato velitel baterie se svými nečetnými pozorovateli brzo nestačil. Pozorovatele bylo třeba rozmnožiti.

Nejvhodnější zálohou pro doplnění pozorovatelů bylo mužstvo spojovací, které se zatím v své službě úplně specialisovalo. Byl to výkvět mužstva baterie, většinou lidé dosti vzdělání, bystří a odvážní. Nebezpečí, kterému byli při udržování spojení vydáni více než mužstvo ostatní, ukovalo z nich bojovníky smělé, odvážné a duchapřítomné. Pro tyto vlastnosti a mimo to pro znalost služby spojovací hodili se nejlépe ke službě na pozorovatelně, zvláště na pozorovatelně předsunuté.

Rozdíl mezi patračem a telefonistou byl pomalu setřen; patrač konal současně službu spojovací, telefonista zase službu pozorovací. Tím se utvořila u baterie přirozeným vývojem velmi početná skupina telefonistů- pozorovatelů nebo pozorovatelů-telefonistů, kterou zde nazýváme skupinou zpravodajskou.

III. Vývoj zpravodajské služby baterie po válce.

Očekávali bychom, že tento přirozený vývoj bude v době poválečné dokonán a přizpůsoben též boji pohybnému.

Neměl jsem dosud dosti příležitosti sledovati vývoj této otázky v armádách cizích. Mohu tedy podati jen nepřesné zprávy o jejím stavu:

Francouzi již v roce 1918 předpisovali pro baterii šest pozorovatelů. (Manuel de l'officier de batterie 1918, odst. 762.) Německý kapitán Gilbert popisuje v objemné nauce „Der Artillerist“ z roku 1928 činnost d v o u skupin baterijních pozorovatelů německé armády: Aufklärer a Erkunder. První skupinu zajímá více t e r é n, druhou n e p ř í t e l. Také Rusové mají pro baterii 4 výcvikové skupiny: pozorovatele, telefonisty, obsluhu děl a jízdní. Tak alespoň možno souditi z pojednání o výcvikových směrnicích rudé armády, uveřejněného v jednom čísle ročníku 1930 časopisu Artil. Rundschau.

Sledujme nyní vývoj zpravodajské skupiny u baterie v naší armádě.

İhned při organisaci našeho dělostřelectva byly utvořeny plukovní spojovací čety. Űmyslem bylo zajistě, aby se důležitě službě spojovací mohlo věnovati více péce, než by jí mohla věnovati baterie. K tomu cíli byla největší část, u některých útvarů téměř všechno mužstvo znalé státního jazyka buď předem vtěleno nebo později přemístěno k plukovní spojovací četě.

Organisaci spojovací čety a odnětím spojovacího mužstva bateriím byl však trvale přerušen přirozený vývoj zpravodajské služby polní baterie. Baterie byla zbavena své zálohy, z níž by mohla čerpati potřebný počet mužstva pro vyšší úkony své zpravodajské služby.

Polní baterie mají po celou dobu bojového výcviku, t. j. od počátku května až do konce závěrečných cvičení, obyčejně jen jednoho neb dva, zřídka tři telefonisty, vycvičené u spojovací čety pluku, o něž je třeba pro každé cvičení znovu žádati. Patrače nemíváme vůbec, neboť je musíme zařaditi na místa ordonančních poddůstojníků. V době výcviku v oddílu a v pluku nemají baterie často ani těchto ordonančních poddůstojníků, neboť je musí přiděliti velitelství oddílu pro styčného důstojníka a p.

Proto není vůbec možno posouditi účelnost nebo nedostatky organisace pro válku předvídané zpravodajské služby baterie a tak míti vliv na vývoj organisace této služby, jejíž důležitost ve válce velmi vzrostla a již na významu stále přibývá. Noví velitelé baterií se nenaučí vůbec používatí zpravodajské čety, která v posledních letech války byla a v budoucí válce opět bude veliteli baterie složkou nejbližší. Mnozí důstojníci, kteří neprošli válkou a mají v svých rukou výcvik mužstva, přestávají si uvědomovati, že baterie potřebuje v boji také jiné orgány, než jízdní a obsluhu děl.

Nelze také přehlédnouti příčinu, kterou uvádí škt. Massmann v článku v 3. čísle I. roč. Děi. rozhledů. Je stále ještě dosti těch, kteří lpí na předpisech a nedají se pohnouti z vyjetých kolejí žádným výnosem. Bez předpisu si nevědí rady. Přes to však považují tuto příčinu za mnohem méně významnou, než kdyby chyběla zpravodajská skupina vůbec, neboť není možno pro zpravodajskou službu cvičiti mužstvo spřežní, ani nepatrný počet obsluhy děl, v níž máme vlastně jen miřiče a dělovody. Budeme-li míti u baterie koho cvičiti a budeme-li míti orgány, jimž výcvik ve zpravodajské službě bude hlavním zaměstnáním, budeme míti také brzy dostatek vhodných příruček.

Tak dosavadní vývoj znamená vlastně skon té skupiny baterijních bojovníků, kterým připadly ve válce úkoly nejtěžší, znamená zánik zpravodajské služby baterie přes to, že MNO. a vyšší velitelé na její význam opět a opět upozorňují.

IV. Jak zjednatí nápravu?

Mám za to, že je třeba navázati tam, kde byl přirozený vývoj přerušeno, a zvolit při výcviku obdobný postup, jaký se dál před válkou a za války. Ovšemže je třeba přizpůsobiti tento postup našim služebním poměrům. Načrtnu jej hesly: dělostřelec—telefonista—ordonanční poddůstojník—patrač.

Na dělostřelce vycvičíme všechny muže baterie při všeobecném výcviku nováčků dělostřelectva, t. j. v říjnu a listopadu. Telefonisty pro baterie vycvičí si baterie samy tak, že vycvičí na telefonisty celou příští zpravodajskou skupinu baterie, t. j. asi 18—20 mužů, a to v prosinci a v lednu.

Na ordonanční poddůstojníky vycvičí všechny ty ze zpravodajské skupiny, kteří budou dobrými jezdci, a to v únoru a březnu. Na patrače pak ony z ordonančních poddůstojníků, kteří svou smělostí, bystrostí a znalostí zdají se nám zaručovati svou upotřebitelnost ve vřavě bitevní. K výcviku patračů použijeme měsíců dubna a května. Zbytek služební doby bude všem uvedeným velmi potřebný, aby se během bojových cvičení v svých znalostech utvrdili a naučili se jich používat.

Odkud však vzít schopné mužstvo? Je třeba snad zrušit spojovací čtyři děl. pluků? Největší závadou pro výcvik zpravodajských orgánů baterie je právě nedostatek těchto orgánů u velitelství oddílů a pluků. Tato velitelství si vypomáhají mužstvem baterie. Proto není možno spoj. čtyři zrušiti, nýbrž naopak je třeba jim zajistiti dostatečný počet mužstva, vhodného pro zpravodajský výcvik a určeného pro velitele bateriím nadřízené, aby baterie nebyly o toto mužstvo ochuzovány. O zpravodajských orgánech velitele pluku a oddílu jsem psal na místě jiném. Připojuji jen: Čím vyšší dělostřelecké velitelství, tím početnější, smělejší a vycvičenější musí býti jeho orgány zpravodajské služby. Nynější počet mužstva spojovacích čet pro ten účel nestačí.

Co tedy zbývá jiného, než při repartici nováčků vybrati a vtělití k dělostřeleckým útvarům tolik schopného mužstva, kolik pro zpravodajskou službu potřebují. Při vzdělání branců našeho národa a jazykovém rozvrstvení našeho státu bude snad možno při stejnoměrném rozdělení na všechny dělostřelecké útvary dosíci toho, aby pak pro zpravodajský výcvik bylo možno vybrati z dobrých nejlepší, neboť toto mužstvo bude na pozorovatelnách i při průzkumu často zastupovati důstojníka, a bude pracovati úplně samostatně a bez dozoru, často v největším nebezpečí. Proto nutno též pro tuto službu vybíratí muže nejen dostatečně inteligentní, ale především mravně naprosto spolehlivé.

V. Doslov.

Zpravodajská, t. j. pozorovací a spojovací činnost baterie, vyžadovala ve válce nejlepších mužů této jednotky. V příští válce nebude tomu jinak, naopak požadavky na zpravodajskou službu budou ještě hodně

zvýšeny. Proto musíme zpravodajské mužstvo velmi svědomitě vybírat i velmi pečlivě cvičiti. K uspokojivým výsledkům při výcviku dospějeme jen tehdy, když jej zorganizujeme tak, aby se mu mohl jak učitel, tak i žák věnovati cele.

Proto ihned po všeobecném výcviku dělostřelce sloučíme všechno mužstvo, vybrané pro výcvik ve zpravodajské službě, do zvláštní výcvikové skupiny zpravodajské. Bude tedy míti baterie tři výcvikové skupiny: zpravodajskou, spřežní a obsluhu.

Učitelem mužstva skupiny zpravodajské na celý výcvikový rok určíme buď mladšího důstojníka, který má o zpravodajskou službu zvláštní zájem, nebo rotmistra, který byl pro tuto službu speciálně vycvičen a koná ji s láskou a nadšením.

Bude-li výcvik zpravodajského mužstva baterie takto organisován a budeme-li míti dostatek učitelů, můžeme se nadíti výsledků uspokojivých. Zpravodajské mužstvo nebude deprimováno jako doposud stálým odstrkováním jeho speciálního výcviku, nabude sebevědomí a tedy také lásky k oboru, v kterém je cvičeno. Tohoto sebevědomí a lásky k výcvikovému odvětví ve zpravodajské službě velmi nutně potřebujeme, nechceme-li, aby naše zpravodajská služba ve válce selhala.

Štábní kapitán K a r e l O k t á b e c :

Organisace hipického výcviku u polního jízdního dělostřelectva.

Před dvěma lety zrušilo MNO. dosavadní organizaci remontního výcviku u polního dělostřelectva jako pro nynější poměry nevyhovující a nahradilo ji zavedením plukovních remontních oddělení nebo tam, kde to ubytovací poměry dovoluji, brigádních remontních oddělení. Letos zrušilo dělostřelecké ekvitační kursy pro důstojníky. Hipický výcvik důstojníka pol. dělostřelectva má býti nadále omezen asi na 4½ měsíce v děl. aplikační škole; má býti prováděn na třech jezdeckých koních — služebním, starší a mladší remontě — a na koni tažném při jízdě vozmo.

Reorganisace výcviku vůbec je nutným důsledkem poválečných zjevů, t. j. snížení doby vojenské služební povinnosti občanů (a v státech, které jsou k tomu vázány mírovými smlouvami, též snížení mírového počtu armády). Proto také byla reorganisace výcviku provedena ve všech státech, v kterých ony nové poměry nastaly. Je přirozené, že tato reorganisace měla všude jediný směr anebo vůdčí zásadu, t. j. upravit výcvik všech složek branné moci tak, aby výsledek tohoto výcviku neboli bojová schopnost všech složek a tím i celé branné moci byla sice dobově urychlena, avšak při tom kvalitativně zachována nebo co možná i zlepšena. Z toho důvodu byla reorganisace výcviku prováděna všude velmi opatrně a promyšleně a vše bylo napřed důkladně vyzkoušeno a na základě nabytých zkušeností stále zdokonalováno. Tak se dalo hlavně v Německu, které nezapomíná nikdy na udržení kvalitativní úrovně i při vynucené rychlosti.

Má-li býti zachována výcviková kvalita celku, jehož jedna část je stálá a druhá proměnlivá, závisí kvalita celku hlavně na stupni kvality